Kostnice v Markvarticích

10.9.2014 Autor: Marcela Horáková | Rubrika: Aktuality

V sobotu 30. srpna 2014 proběhl pietní akt u nově zrekonstruované budovy márnice / kostnice v Markvarticích na Jičínsku. Vysvěcení kostnice administrátorem místní farnosti uzavřelo tříleté období, během kterého se podařilo barokní budovu původní márnice citlivě zrekonstruovat a vybudovat v ní důstojné místo pro uložení ostatků ze zrušeného hřbitova u kostela sv. Jiljí.

Poprvé se celý realizační tým sešel na podzim roku 2011. V první fázi se začalo s vyklízením stavební suti uvnitř budovy. Po odstranění několika vrstev se objevily lidské kosterní pozůstatky. Práce byly pozastaveny a rozhodovalo se, jak postupovat dále. Nebylo možné odhadnout, jak mocná bude vrstva kostí, proto se vykopala zkušební sonda v rohu márnice. Ta ukázala, že kosterní pozůstatky se vyskytují až do dna, čili do hloubky téměř 2 m od současného povrchu. Se zástupci obce a jejími ochotnými pomocníky bylo dohodnuto, že se kosterní materiál prozatím uloží do objemového kontejneru a uvolněná márnice se bude moci opravit. Již v této fázi se začalo uvažovat o uložení kostí zpět na původní místo a vybudování kostnice.

01 Budova bývalé márnice před rekonstrukcí 1 (foto MH)

02 Budova bývalé márnice před rekonstrukcí 1 (foto MH)

03 Pohled do kostnice při zahájení prací (foto MH)

Následující rok a půl pokračovaly práce na vyklízení a obnově márnice, stav kostí v kontejneru byl pravidelně kontrolován. Na podzim roku 2013 došlo k přebrání kostí na ty, které se použijí na stavbu kostnice, a ty, které se přepohřbí do společného

označeného hrobu na současný hřbitov. Při tom byla sbírána dostupná antropologická data a byly vybírány kosti k následné odborné analýze, která proběhla na jaře roku 2014. Bylo zjištěno, že při rušení starého hřbitova a přemisťování kostí do márnice byly vyzvednuty pouze velké kosti a ostatní pravděpodobně zůstaly na hřbitově. Zaznamenali jsme naprosté minimum dětských kostí (kromě lebek) a drobných kůstek ruky a chodidel dospělých jedinců. K dispozici byly hlavně lebky, dlouhé kosti horní i dolní končetiny a pánve.

04 Uložení kostí v kontejneru (foto MH)

Antropologické zpracování se zaměřilo na stehenní kosti a přineslo tyto výsledky: zastoupení pohlaví bylo v podstatě vyrovnané, dožitý věk se pohyboval od mladistvých jedinců až po jedince velmi staré (13 – 60 a více let), průměrná výška postavy byla vypočítána na 170,3 cm pro muže a 158,5 cm pro ženy. Velmi zajímavé byly nálezy patologických změn. Jednalo se o dobře zhojené i velmi komplikované

zlomeniny, úrazy lokte nebo kotníku. Časté byly také nálezy zánětlivých onemocnění kostí, pravděpodobně projevy kostní formy tuberkulózy a několik nesporných případů syfilis. Největší skupinou však byla artrotická postižení velkých kloubů a páteře. Rovněž se podařilo najít několik zajímavých vývojových variet, např. jednu stehenní kost člověka s trpasličím vzrůstem (přibližně 134 cm) a několik kusů mumifikované tkáně. Celkový objem vyzvednutých ostatků činil přibližně 25 m^3. Odhadujeme, že zde bylo uloženo až 3 tisíce jedinců. Podrobnosti celého výzkumu a výsledky antropologického zpracování ochotně sdělí autorka. Nálezová zpráva je uložena v archivu společnosti Labrys, o.p.s.

05 Mumifikované stehno (foto MH)

V květnu 2014 se již všechny práce dokončovaly. Budova márnice měla novou střechu, v místě původní podlahy byla vysazena dřevěná plošina, ze které mohou návštěvníci pohlížet dovnitř do kostnice. Několik víkendů zabralo vyrovnávání kostí na připravené mříže a celková úprava díla. Zajímavé nálezy byly ponechány na povrchu vyrovnaných kostí, aby byly přístupné případným zájemcům nebo odborníkům k nahlédnutí. Na stěnu proti vstupu byl zavěšen starý kříž, který byl objeven mezi ostatky při vyklízení márnice.

06 Výsledná podoba kostnice (foto MH)

Za doprovodu varhan z kostela sv. Jiljí posvětil pan farář uložené ostatky i celé společné dílo lidí dobré vůle. Je potřeba vyzdvihnout přístup všech zúčastněných, kteří na kostnici pracovali. Od první chvíle si uvědomovali, že je potřeba s ostatky nakládat s úctou a že není možné nález jakýmkoli způsobem zamlčet a zamést „problém" pod koberec. Tento přístup je velmi vzácný. Pracovalo se především ve volných chvílích a o víkendech, s omezenými prostředky, ale s velkou snahou vyjít si vstříc. Všem těmto lidem patří poděkování a obdiv.

Marcela Horáková

07 Nová podlaha a mříže pro kostnici (foto MH)

08 Rovnání prvních vrstev (foto MH)

09 Zrekonstruovaná márnice (foto V. Rosický)

10 Vysvěcení kostnice (P. Augustín Ševica, Marcela Horáková a Jan Horák, kteří kostnici stavěli a místostarostka obce Romana Tomášů, hlavní organizátorka celého projektu, foto V. Rosický)

11 Přednáška v kostele sv. Jiljí (foto V. Rosický)

12 Zvídavé dotazy místních občanů (foto V. Rosický)

13 Další důvod, proč Markvartice navštívit – kromě kostnice si můžete prohlédnout roubené patrové chalupy s pavlačemi (foto A. Víšková)